

Chuyên đề:

NÂNG CAO HIỆU QUẢ CÔNG TÁC XÂY DỰNG NỘI DUNG GIẢNG DẠY VĂN HÓA HỌC ĐƯỜNG THEO HƯỚNG XÂY DỰNG VÀ TỔ CHỨC THỰC HIỆN VĂN HÓA HỌC ĐƯỜNG GẮN VỚI VIỆC ĐỔI MỚI CĂN BẢN TOÀN DIỆN GIÁO DỤC.

I. THỰC TRẠNG VỀ VĂN HÓA HỌC ĐƯỜNG

1. Thực trạng chung

Văn hóa học đường là một môi trường rất quan trọng để rèn luyện nhân cách và giáo dục thế hệ trẻ sống có hoài bão, có lí tưởng cao đẹp. Vì vậy, việc xây dựng văn hóa học đường được coi là nhiệm vụ trọng tâm và quan trọng trong sự nghiệp phát triển giáo dục và đào tạo. Tuy nhiên, hiện nay, có những biểu hiện xuống cấp của văn hóa học đường đang là mối lo ngại của xã hội.

- Văn hóa bao giờ cũng gắn với giáo dục và giáo dục luôn đi liền với văn hóa. Xã hội loài người muốn tồn tại và phát triển thì phải duy trì, bảo tồn và phát triển giáo dục và văn hóa. Ngành giáo dục đã đạt được những thành tựu đáng kể cả về quy mô trường lớp lẫn chất lượng giáo dục. Nền kinh tế, văn hóa, khoa học phát triển tạo điều kiện cho học sinh, sinh viên (HSSV) được tiếp cận với nhiều kênh thông tin, nhiều mô hình học tập tiên tiến, do đó, đạt nhiều thành tích trong học tập và nghiên cứu khoa học. Song, những năm gần đây, chúng ta cũng phải đối mặt với nhiều biểu hiện lệch chuẩn về đạo đức, lối sống trên bình diện xã hội nói chung, trong môi trường học đường nói riêng

- Có thể thấy, phần lớn thế hệ trẻ ngày nay có vốn kiến thức rộng, nhanh nhạy nắm bắt thông tin, có tinh thần học hỏi, khả năng áp dụng những kiến thức đã học vào thực tiễn cao, kính thầy, mến bạn, sống nề nếp, có ý chí vươn lên và không ngừng cố gắng trong học tập. Tuy nhiên, bên cạnh đó, một bộ phận HS ứng xử một cách thiếu văn hóa, kém hiểu biết, gây ảnh hưởng đến tinh thần và môi trường văn hóa giáo dục tốt đẹp trong trường học. Nhiều nhà tư vấn tâm lý giáo dục cho rằng, hiện nay, văn hóa ứng xử học đường đang trong tình trạng đáng báo động. Có nhiều hành vi và lối ứng xử thiếu văn hóa của cả HS và giáo viên. Đối với HS, biểu hiện nói xấu người khác, dối trá, nói tục, chửi thề, cãi vã, đánh nhau giữa HS với HS diễn

ra ở nhiều trường học trong cả nước nói chung và trên địa bàn tỉnh Đắk Lắk nói riêng. Thực tế cho thấy, những năm gần đây, trên cả nước diễn ra không ít vụ HS đánh nhau ở cả trong và ngoài trường học. HS đánh nhau không chỉ dùng chân tay hay cặp sách nữa mà còn cầm dao, kiếm và cả súng tự chế để “xử nhau” chỉ vì những lý do rất trẻ con như “nhìn đều”, không cho chép bài, nói xấu, ghen tuông hoặc đơn giản là đánh cho bõ ghét... Hẳn chúng ta còn nhớ trường hợp nhóm HS nữ của Trường THCS Nguyễn Du (thị xã Buôn Hồ) trong năm học vừa qua dùng mũ bảo hiểm đánh bạn phải nhập viện chỉ vì mâu thuẫn cá nhân về tiền bạc. Tại Trường THPT Buôn Hồ, cũng vì mâu thuẫn nhỏ keo nhau ra hoa viên đánh hội đồng. Hiện nay học sinh không chỉ đánh nhau, nói tục, chửi thề, cãi vã mà hiện tượng học trò vô lễ, không tôn trọng thầy cô, gọi thầy cô bằng những từ ngữ vô văn hóa như bà cô, ông thầy, cãi thầy khi bị la mắng... diễn ra khá phổ biến, trở thành những tiêu cực trong môi trường học đường.

- Giáo viên thì bạo lực với HS, sàm sỡ, gạ tình HS, gây nên sự xuống cấp nghiêm trọng của văn hóa học đường. Chúng ta đã từng nghe sự việc một giáo viên của Trường Tiểu học An Đông, An Dương (Hải Phòng) bắt HS uống nước giặt giẻ lau bảng, khi phát hiện HS nói chuyện riêng trong giờ. Sự việc xảy ra hồi tháng 4-2018. Hành động này đã “dậy sóng” trong dư luận xã hội. Cũng vì nói chuyện riêng trong giờ học, một cô giáo của Trường THCS Thọ Xuân, Đan Phượng (Hà Nội) yêu cầu 2 em HS đứng trên bục giảng và tát vào mặt nhau cho đến khi bạn khóc thì dừng. Không chỉ vậy, cô giáo này còn quát mắng 2 HS với những từ ngữ không đúng mực. Sự việc xảy ra hồi tháng 10-2018. Hay như trường hợp cô giáo Trường THCS Duy Ninh (tỉnh Quảng Bình) bắt cả lớp tát bạn đến mức nhập viện... Tại tỉnh ta, ngày 08/9/2022 cũng đã xảy ra sự việc một thầy giáo ở Trường THPT Hùng Vương huyện Krông Ana có hành vi bạo lực với HS.

Những sự việc trên đã gây bức xúc trong dư luận xã hội và làm ảnh hưởng đến văn hóa học đường, đến hình ảnh người giáo viên nhân dân. Trong khi một số giáo viên có những biểu hiện vượt quá chuẩn mực sư phạm, thì không ít phụ huynh lại “cậy quyền”, “cậy tiền” có những hành động thiếu nhân văn, xem thường thầy, cô giáo như trường hợp nhóm phụ huynh HS của Trường Tiểu học Bình Chánh,

huyện Bến Lức, tỉnh Long An bắt một cô giáo của trường này quỳ xuống xin lỗi phụ huynh, sự việc diễn ra vào tháng 3-2018. Rồi trường hợp phụ huynh HS Trường Tiểu học Yên Tĩnh 2 (tỉnh Nghệ An) “trả đũa” một thầy giáo bằng hành động đánh thầy phải nhập viện. Ở Thanh Hóa, hồi tháng 5-2019, một giáo viên của Trường THCS Quý Lộc (Yên Định) cũng bị phụ huynh HS đến tận trường đánh phải nhập viện điều trị. Những cái tát hay hành động bắt giáo viên quỳ gối... không chỉ làm đau một người mà còn làm đau lớp lớp nhà giáo, ảnh hưởng tới danh dự của ngành giáo dục và truyền thống cao quý “tôn sư trọng đạo Có rất nhiều yếu tố, mỗi quan hệ để xây dựng văn hóa học đường. Trong đó, có hai mối quan hệ chính là quan hệ giữa thầy và trò, mỗi quan hệ giữa các trò với nhau. Và, mỗi quan hệ giữa thầy và trò được xem là cốt lõi nhất. Thực tế, các nhà trường luôn kiên trì xây dựng văn hóa học đường từ năm này qua năm khác, từ thế hệ này qua thế hệ khác và đã đạt được nhiều kết quả quan trọng. Thế nhưng, hiện nay, biểu hiện xuống cấp của văn hóa học đường đang là mối lo ngại của xã hội.

2. Thực trạng văn hóa học đường tại trường THCS Ngô Mây.

Như chúng ta đã biết trong những năm gần đây trường trung học cơ sở Ngô Mây của chúng ta đã đem chương trình giáo dục học đường vào để giảng dạy và tuyên truyền, song tình trạng học sinh chưa thực hiện tốt nội dung văn hóa học đường trong nhà trường vẫn còn. Cụ thể:

- Năm học 2022 – 2023 tại trường THCS Ngô Mây còn xảy ra tình trạng một số học sinh chưa thực hiện đúng tác phong khi đến trường, một số học sinh thường xuyên không đeo khăn quàng, không bỏ áo trong quần, vứt xả rác bừa bãi, nói tục chửi bậy, gây gổ đánh nhau, hút thuốc lá và đem thuốc lá điện tử vào trường học để bán như: em Thảo Nguyên lớp 9A3 và Kiều Oanh lớp 9A2, em Hải Yến của lớp 8A3 gọi bạn từ trường khác tới để đánh em Hà My lớp 8A2, hay nhóm học sinh nữ của lớp 9A1 đánh nhau với học sinh lớp 8A2. Một số học sinh nam của lớp 9A2 và 9A3 còn xem thường việc học quậy phá, vô lễ với giáo viên như em Tân lớp 9A3, em Hưng lớp 9A2, lấy cắp bình điện của bạn như em Khoa 9A2.

- Năm học 2023-2024 hiện nay tình trạng vi phạm bạo lực học đường trong trường THCS Ngô Mây giảm mạnh, nhưng tình trạng học sinh hút thuốc lá và vi

phạm nội quy trong nhà trường vẫn còn nhiều, một vài học sinh còn lấy cắp các đồ dùng học tập, tháo gỡ các thiết bị trên xe điện của bạn, cụ thể là em Nguyễn, em Dũng lớp 9A3, em Hoàng Bảo, em Duy Hoàng lớp 9A3 kết hợp với em Mạc Đăng Tú đã bỏ học lấy cắp cả phê của người dân....

3. Nguyên nhân xảy ra tình trạng vi phạm văn hóa học đường

Có nhiều nguyên nhân xảy ra tình trạng trên trong đó có cả nguyên nhân khách quan và nguyên nhân chủ quan. Sau đây là một số nguyên nhân cơ bản mà tôi muốn đề cập tới.

- Thời đại công nghệ thông tin phát triển: Do thời đại công nghệ thông tin ngày càng phát triển, nhu cầu sử dụng điện thoại ngày càng nhiều, đặc biệt là đối với học sinh điện thoại thông minh là phương tiện giúp các em học tập tốt hơn, nhưng có những học sinh đã sử dụng điện thoại sai mục đích, chẳng hạn các em sử dụng điện thoại lên mạng xã hội bình luận nói xấu nhau gây mâu thuẫn không thể giải quyết dẫn đến đánh nhau.

- **Về phía phụ huynh:** Một số phụ huynh chưa quan tâm đến con em mình còn phó mặc cho nhà trường, xem việc giáo dục học sinh là trách nhiệm của thầy cô giáo và nhà trường, bên cạnh đó có một số gia đình có hoàn cảnh khó khăn phải đi làm ăn xa gửi con cho ông bà, người thân nên việc giáo dục các em còn hạn chế, một số phụ huynh còn nuông chiều con và giáo dục con chưa đúng từ đó cũng có thể là nguyên nhân dẫn sự vi phạm văn hóa học đường của học sinh.

- **Về phía học sinh:** Đối với học sinh THCS nói chung và học sinh trường THCS Ngô Mây nói riêng đây là lứa tuổi dậy thì nên các em thường thích tập làm người lớn, nhiều học sinh muốn thể hiện mình, thích tò mò, khám phá .... Nên các em dễ bị lôi kéo từ bạn bè – xã hội dẫn đến vi phạm một số tệ nạn xã hội như hút thuốc lá, nghiện game, lấy cắp vặt....

- **Về phía nhà trường:** Nhà trường chưa phối hợp kịp thời với tổng phụ trách đội, với giáo viên chủ nhiệm cùng phụ huynh những học sinh chưa ngoan để có biện pháp xử lý, còn xem việc giáo dục học sinh là trách nhiệm của giáo viên chủ nhiệm và tổng phụ trách đội. Đây cũng là một trong những nguyên nhân dẫn đến việc học sinh vi phạm văn hóa học đường tại trường THCS Ngô Mây.

II. GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ CÔNG TÁC XÂY DỰNG NỘI DUNG GIẢNG DẠY VĂN HÓA HỌC ĐƯỜNG

Như chúng ta đã biết, Tại hội nghị “Đẩy mạnh công tác xây dựng văn hóa học đường”, nhiều ý kiến cho rằng, xây dựng văn hoá học đường phải được coi là một trong những nhiệm vụ trọng tâm của toàn ngành giáo dục. Tại hội nghị, các đại biểu khẳng định, xây dựng và phát triển văn hoá học đường phải được coi là một trong những nhiệm vụ lớn, trọng tâm và quan trọng của toàn ngành giáo dục, tại mỗi địa phương và ở từng cơ sở giáo dục, đào tạo. Ở đó, con người phải là trung tâm và phát triển con người phải được quán xuyên trong tất cả các hoạt động của nhà trường.

Văn hóa học đường là hệ các chuẩn mực, giá trị giúp cán bộ quản lý nhà trường, thầy cô giáo, các vị phụ huynh và các em học sinh, sinh viên có các cách thức suy nghĩ, tình cảm, hành động tốt đẹp. Xây dựng văn hóa học đường là thực hiện một quá trình quản lý giáo dục nhằm mục đích xây dựng, phát triển trường học thành môi trường văn hóa - giáo dục lành mạnh, các thành viên trong trường có hành vi văn hóa chuẩn mực và ngày càng ổn định theo chiều hướng phát triển bền vững.

Theo Bộ trưởng Nguyễn Kim Sơn, giá trị văn hóa trong học đường đã và đang được duy trì nhưng đứng trước yêu cầu mới về phát triển con người thì nhiệm vụ này cần tiếp tục đẩy mạnh. Việc triển khai chương trình giáo dục phổ thông mới là giải pháp toàn diện để củng cố, gia tăng tố chất văn hóa và phát triển con người. Trong đó, văn hoá học đường là môi trường quan trọng để rèn luyện nhân cách và giáo dục người học trở thành những con người phát triển toàn diện đức - trí - thể - mỹ, có lòng yêu nước, tinh thần tự hào, tự tôn dân tộc, có ý thức và trách nhiệm cao với đất nước, với gia đình và cộng đồng. Vì vậy chúng ta cần phải có những giải pháp cụ thể để nâng cao hiệu quả xây dựng giảng dạy văn hóa học đường.

Giải pháp 1: Tăng cường công tác xây dựng văn hóa học đường

Để tăng cường công tác xây dựng văn hóa học đường trong nội dung giảng dạy, chúng ta cần phải lồng ghép vào trong các giờ sinh hoạt ngoại khóa dưới hình thức tuyên truyền, vận động nhằm nâng cao nhận thức của học sinh về vị trí, vai trò của

văn hóa, xây dựng môi trường văn hóa học đường góp phần bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa lịch sử dân tộc và trong sự phát triển kinh tế, xã hội.

Tuyên truyền, giáo dục triển khai một cách thực chất thực hiện 5 điều Bác Hồ dạy; tôn trọng ý kiến học sinh. Cần phải chú trọng phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo và vận dụng kiến thức; khuyến khích học sinh tinh thần tự đọc, tự học tạo cơ sở để các em cập nhật tri thức, kỹ năng, phát triển năng lực, hoàn thiện bản thân.

Đối với các môn học chính khóa như giáo dục công dân, Trải nghiệm hướng nghiệp chúng ta lồng ghép nội dung giáo dục học đường vào tất cả các bài học, tùy tăng nội dung bài học chúng ta lựa chọn nội dung tích cho phù hợp.

Khi dạy Bài 2: Yêu thương con người môn giáo dục công dân lớp 6 sách kết nối tri thức, đòi hỏi giáo viên phải lồng ghép phần giáo dục học đường vào bài dạy, đối với bài học này chúng ta nên đem phần nội dung bạo lực học đường vào để các em hiểu được tình yêu thương con người sẽ hạn chế được bạo lực học đường và cũng từ tình yêu thương con người các em hiểu được giá trị của cuộc sống, biết yêu thương, đồng cảm, chia sẻ, sẵn sàng giúp đỡ lẫn nhau, biết tha thứ cho lỗi lầm người khác khi họ biết sửa chữa.

Giải pháp 2: Đẩy mạnh công tác xây dựng văn hóa ứng xử

Tuyên truyền nâng cao nhận thức về xây dựng văn hóa ứng xử trong trường học là một trong những nội dung quan trọng trong văn hóa học đường. Nội dung tuyên truyền tập trung vào các nội dung: Tuyên truyền sâu rộng, tạo sự chuyển biến mạnh mẽ trong đội ngũ nhà giáo, cán bộ quản lý giáo dục, nhân viên, học sinh, gia đình và cộng đồng về các chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về giáo dục đạo đức, lối sống, văn hóa ứng xử trong trường học; về mục đích, ý nghĩa, biện pháp, trách nhiệm của nhà trường, gia đình người học, tổ chức, đoàn thể, chính quyền địa phương đối với việc xây dựng văn hóa ứng xử trong trường học; về thái độ, hành vi, ngôn ngữ, chuẩn mực của người học, nhà giáo, cán bộ, nhân viên trong trường học.

Đổi mới nội dung, phương pháp, hình thức giáo dục văn hóa ứng xử trong trường học, tạo ra một môi trường văn hóa học đường lành mạnh. Nội dung đổi mới, phương pháp, hình thức giáo dục văn hóa ứng xử trong trường học được thể hiện qua việc bổ

sung, hoàn thiện nội dung giáo dục văn hóa ứng xử cho học sinh trong các trường học; thể hiện được giá trị cốt lõi trong văn hóa ứng xử: Nhân ái, tôn trọng, trách nhiệm, hợp tác, trung thực phù hợp với từng cấp học, trình độ đào tạo, vùng miền. Giáo dục nội dung về tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh để nâng cao phẩm chất, năng lực ứng xử cho nhà giáo, cho người học.

Giải pháp 3: Tổ chức cuộc thi hùng biện về văn hóa học đường qua tiết học ngoại khóa.

Giáo dục văn hóa học đường là một lĩnh vực rất rộng, với lứa tuổi học sinh trung học cơ sở chúng ta nên lựa chọn những nội dung phù hợp với độ tuổi.

Đối với giải pháp trên chúng ta chỉ cần thực hiện bài hùng biện về các chủ đề sau: Chủ đề 1 với nội dung bạo lực học đường, chủ đề 2 với nội dung tác hại của thuốc lá, chủ đề 3 với nội dung nói về tình yêu lứa tuổi học trò. Thông qua các bài thi hùng biện không những tuyên truyền được vấn đề giáo dục văn hóa học đường cho các học sinh toàn trường mà còn tuyên truyền nội dung này đến các bậc phụ huynh và học sinh của các trường khác khi họ đến tham gia cổ vũ, từ đó giúp học sinh hiểu biết được những lợi ích khi thực hiện tốt nề nếp văn hóa học đường và biết được tác hại của hành vi vi phạm văn hóa học đường, cũng thông qua cuộc thi này nhằm giáo dục cho các em kỹ năng sống và kỹ năng bảo vệ bản thân khi gặp các tình huống xấu.

Năm học 2022-2023 liên đội kết hợp với nhà trường tổ chức cuộc thi hùng biện về chủ đề giáo dục giới tính và tình yêu tuổi học trò, bạo lực học đường... đã được các chi đội tham gia nhiệt tình, nhiều chi đội đạt giải cao.

Để thực hiện được giải pháp này cần phải có sự phối hợp giữa ban giám hiệu nhà trường, bí thư đoàn, tổng phụ trách đội, giáo viên chủ nhiệm và ban đại diện hội cha mẹ học sinh.

III. KẾT QUẢ MANG LẠI KHI ÁP DỤNG CÁC GIẢI PHÁP.

Chuyên đề này được áp dụng và thí điểm trong năm học 2023-2024. Vì vậy kết quả sẽ được báo cáo vào cuối năm học 2023-2024.

IV. KIẾN NGHỊ

Để làm tốt nội dung giáo dục học đường trong trường THCS Ngô Mây theo tôi nhà trường nên phối hợp chặt chẽ với giáo viên chủ nhiệm, tổng phụ trách đội và

phụ huynh học sinh để có các hình thức kỷ luật thích đáng đối với những học sinh thường xuyên vi phạm nội quy trường học nhằm răn đe các em.